

information and technological innovation, with technical and economic plane in sociocultural. Change of priorities reflected in the fact that if early prognostic concepts were mainly focused on the study of trends in the economic and industrial fields, the current concepts are increasingly affecting the cultural sphere.

Therefore, the relevance of the study of innovation and innovation methodology contemporary cultural discourse not objectionable. However, the primary task of the researcher – find and analyze the developments on research, particularly within the domestic science to find the most optimal ways to create own research position, which is not possible without considering and generalizing previous achievements. Recent observations and define the purpose of our study.

Separately, not dwelling on the distinction between "innovation" and "innovation" only emphasize that differences do exist, such as the study of innovation has traditionally takes place mostly within the techno-economic sphere. Recently, however, due to the complex and controversial socio-cultural transformations of the concept of "innovation" and "innovation" were widespread in the scientific and theoretical thinking and titles used in all spheres of social and cultural life, which leads to ambiguity database concepts and consequently – to a large number of definitions.

Proof of urgent importance of cultural innovation research and innovation, in our opinion, as evidenced by the fact that among the array dissertations on definite issues that were protected in Ukraine over the past 10-15 years, dominated by working with specialty code "economics". They can be found around 70. Most of them uses the term "innovation", which again confirms the fact that a broad approach to understanding such innovations have not yet received a distribution in part due to the close relationship of innovation in the economic sphere. However, the phenomenon of innovation has long crossed the boundaries of technical and economic spheres, as evidenced by its wide use in various fields of human existence – politics, culture, art, linguistics and so on.

Then, leave the economic sphere outside our research attention and focus on research and innovation innovations in other fields of scientific knowledge. They can be roughly grouped according to certain blocks. First block: rights and socio-political.

The next block – Philosophy. The third block – studies in literature and linguistics. A separate set of these studies in educational sciences, although they are protected under various specialty code. However, education and culture not only mutual correlation.

The last block of dissertation research on the issue of innovation and innovation presented work, the most relevant material cultural issues as they relate to the transformations in the national artistic culture, but among them there is not one site of cultural studies.

The last two studies in which we would like to stop your mind associated with the socio-cultural phenomena like fashion.

Overview of dissertation research on such important issues as innovation and innovation and their relationship to tradition, you can make the following conclusions. Firstly, the Ukrainian gumanitaristike lack of dissertation research direction, as opposed to, for example, technical, and economic sciences. Second, research in "cultural studies" could not be found. Thirdly, in the present study attempts to domestic science innovations and innovations in the area of culture does not involve analysis of the latter as a whole complex social and cultural phenomenon, reducing the objective to transform technical innovations, tools of a particular industry or industrial sphere. However, innovations and innovations are different – educational, scientific, social, art, artistic, legal, political. They indicate the orientation of society into "new" that characterizes most contemporary socio-cultural realities.

Key words: innovation, cultural studies, dissertations.

УДК 78.071.1(436)+130.2

Лідія Леонідівна Ляшенко
здобувач

"ЗАГАЛЬНІ" ТА "СПЕЦІАЛЬНІ" ЗДІБНОСТІ Е. КОРНГОЛЬДА: В КОНТЕКСТІ ПРОБЛЕМИ ПРО ПРИРОДУ ТАЛАНТУ

У статті досліджуються "загальні" та "спеціальні" здібності Е. Корнгольда в контексті проблеми природи таланту; аналізується питання взаємовпливу та розвитку здібностей в структурі таланту; питання поєднання різних або близьких за сферою діяльності здібностей у творчому процесі на прикладі Е. Корнгольда.

Ключові слова: "загальні" та "спеціальні" здібності, творча особистість, природа таланту, Е. Корнгольд.

Еріх Корнгольд (1897-1957 рр.) – австрійський композитор, піаніст, диригент, аранжувальник першої третини ХХ ст. З середини 30-х років ім'я Е. Корнгольда пов'язується з історією становлення голлівудського кіно, зокрема як одного з авторів класичного саундтреку поряд із М. Штейнером. Особистості композитора присвячено монографії таких зарубіжних теоретиків, як Р. Гофман, Н. Дерні, Дж. Дюхен, Б. Керролл, Г. Полманн, А. Столлберг, М. Форштайн-Празер та ін., а також статті Х. Джексона, Т. Діксона, Р. Кінгстона, Я. Лейса, Д. Луміса, Д. Раксіна, Д. Томаса, О. Фрея та ін.

Феномену "талант", природі таланту, обдарованості, геніальності присвячені праці багатьох теоретиків різних поколінь як зарубіжних (І. Кант, Г. Гегель, А. Шопенгауер, Ф. Гальтон, Ч. Ломброзо, З. Фрейд, К. Юнг та ін.), так і російських (Д. Узнадзе, С. Рубінштейн, Б. Теплов, О. Запорожець, І. Акі-

мов, Д. Богоявленська, В. Клименко, В. Шадріков та ін.) та українських (М. Гончаренко, О. Кульчицька, Л. Левчук, О. Матюшкін, В. Моляко, В. Рибалка, А. Руденченко та ін.). Натомість природі таланту Е. Корнгольда поки що не присвячено самостійного дослідження, хоча вже з дитячих років його нестандартні музичні здібності не викликали ніякого сумніву у кращих представників тогочасної музичної еліти, таких як Г. Малер, Р. Штраус, Я. Сибеліус, Б. Вальтер та ін. Із встановленням гітлерівського режиму Е. Корнгольд зі всією родиною був вимушений емігрувати до США, цей крок закрив йому шляхи до повернення у Відень після завершення Другої світової війни.

Однак з 80-х років ХХ ст. дослідники і музиканти Європи та США заново відкривають для себе ім'я Е. Корнгольда, проявляючи інтерес не лише до його долі, а й до творів. В результаті сьогодні існують десятки сайтів з інформацією про австрійського композитора, у виконанні ведучих музикантів світу звучать твори Е. Корнгольда, а в репертуарі кращих театрів поставлено його опери, що свідчить про затребуваність музики австрійського митця, його співзвучність сьогоденню та справжній талант. Проте будь-який талант формують здібності, що розвиваються. Водночас можна стверджувати, що кожна видатна особистість своїм життям та творчістю демонструє індивідуальний шлях народження та формування таланту. Постать Е. Корнгольда у цьому відношенні пропонує широке поле для дослідження співіснування та розвитку багатьох яскравих здібностей, що для розвитку сучасної культурологічної науки є вкрай важливим та вказує на актуальність обраної нами теми.

Не затримуючись докладно на питанні класифікації здібностей, зазначимо лише, що, слідом за радянськими дослідниками (К. Маркс, С. Рубінштейн, Б. Теплов, В. Дранков, Ю. Кочкаров та ін.), сучасні автори (О. Кульчицька, В. Моляко, В. Чудновський, А. Шумілін, В. Юркевич та ін.) розподіляють здібності на "загальні" та "спеціальні", розуміючи під першими "властивості, що лежать в основі оволодіння будь-якою діяльністю" [5, 12], а під "спеціальними" – "здібності, що дозволяють конкретній людині оволодіти певною діяльністю, успішно виконувати цю діяльність" [5, 12].

Якщо наводити конкретні здібності, то до загальних, серед інших, варто віднести "високий рівень сенсорної організації, вміння бачити проблеми, будувати гіпотези, вирішувати завдання, критично оцінювати отримані результати, завзятість, емоційність, працьовитість та ін." [9, 43-44]. Також до загальних здібностей, на нашу думку, відноситься "ознака", про яку говорить інший російський науковець Ю. Кочкаров, а саме: "згорання зайвих дій", "скорочення" діяльності в цілому <...> Талановита людина до мети приходиться найкоротшим шляхом. Цей найкоротший шлях вона бачить, а інші – ні" [3, 58]. Якщо говорити про спеціальні здібності, то до них відносяться ті, що необхідні для діяльності особистості лише в окремих сферах, а саме: музичний слух, художній смак, відчуття стилю, сильний голос та ін.

Окремий інтерес взагалі і для нашого дослідження зокрема має питання, так би мовити, співіснування різних здібностей, що, як відомо, є характерною рисою найталановитіших митців усіх часів. На нашу думку, саме факт існування декількох яскравих здібностей, які розвиваються та дають змогу митцеві досягати неабияких результатів у декількох сферах діяльності, свідчить про наявність дійсного таланту та не є виключенням, а, скоріше, закономірністю існування та розвитку таланту цієї особистості. Вивчаючи це питання, ми знайшли підтвердження нашої тези.

Так, радянський науковець Б. Теплов розглядає здібності у структурі обдарованості, що розуміється як "якісно своєрідне поєднання всіх тих здібностей, які впливають на успішність виконання музичної діяльності" [7, 28]. Автор акцентує увагу на тому, що окремі здібності не можуть просто співіснувати незалежно одна від одної. Навпаки, кожна здібність розвивається і набуває якісно інших змін саме завдяки наявності та розвитку інших здібностей [7, 316].

Український науковець О. Кульчицька, дослідуючи феномен обдарованості, також наголошує, що основу її складають "здібності до конкретної професійної або допрофесійної діяльності (спеціальна обдарованість) і загальні психічні якості високого рівня розвитку: сенсорні, інтелектуальні, волевові (загальна обдарованість)" [4, 270].

Автори монографії "Обдарованість: дар або випробування" В. Чудновський та В. Юркевич стверджують, що спеціальні здібності можуть розвинути лише у тому випадку, коли особистість матиме достатньо розвинуті загальні здібності, пояснюючи, що "основою усіх спеціальних здібностей, у тому числі і моторних (спортивних) є "загальні" здібності. Іноді ці "загальні" здібності називають "генеральний фактор інтелекту", "базальний фактор обдарованості", однак в усіх випадках мова йде про одне й те саме – про єдину основу усіх без винятку проявів людини. Усі спеціальні здібності якби виростають із загальних здібностей, не можуть існувати без них" [8, 38].

Тієї ж думки притримується і російський теоретик В. Дранков, стверджуючи, що сама природа таланту характеризується взаємодією загальних та спеціальних здібностей, що моделюють зміст художнього образу на всіх фазах творчого процесу. Автор наполягає на тому, щоб, при діагностиці таланту, дослідники не обмежувалися оцінкою можливостей лише "спеціальних" здібностей, а й враховували рівень і потенціал "загальних" здібностей. Більше того, приховані здібності до інших мистецтв В. Дранков називає "критерієм художньої обдарованості" [2, 139].

Висвітлюючи механізм взаємовпливу багатьох здібностей у структурі таланту, В. Дранков стверджує, що саме "багатобічний розвиток таланту в декількох видах мистецтва створює найбільш оптимальні умови для створення його творчих можливостей" [2, 139]. І в результаті паралельного розвитку додаткових здібностей і "загальні", і "спеціальні" здібності "набувають багатогранних творчих ознак" [2, 139].

Ю. Кочкаров наводить таке пояснення механізму функціонування декількох здібностей, цитуючи слова видатного радянського філософа і психолога С. Рубінштейна: "розвиток здібностей здійснюється за спіраллю: здібність одного рівня є передумовою розвитку здібності іншого рівня, реалізація можливості якої породжує нові можливості для розвитку здібностей більш високого рівня" [3, 42].

Питанням взаємодії здібностей давно займаються, як вже було сказано, дослідники різних галузей науки, включаючи психологію і педагогіку. Так, російський теоретик А. Шумілін пише: "Багато хто з психологів, говорячи про задатки, відмічають, що вони дуже багатозначні, вони можуть розвиватися в різних напрямках. Ця думка повинна бути виражена інакше, без введення терміну "задатки", що мозок, його функції можуть розвиватися в різних напрямках" [9, 43]. Питання багатогранності таланту і пов'язана з ним проблема супідрядності додаткових здібностей основним, а також "пошук таких шляхів їхньої інтеграції, при яких додаткові здібності можуть стати творчими силами основної художньої діяльності" [2, 136] є важливим для вихователів, батьків та вчителів. Однак, варто підкреслити, що існують випадки, коли творча особистість знаходить такі шляхи інтуїтивно, підпорядковуючи додаткові здібності основним і створюючи за їх рахунок поштовх та сприятливі умови для розвитку здібностей в основній сфері діяльності.

Вичерпне пояснення причин і закономірностей функціонування та взаємовпливу різних здібностей надає В. Дранков, говорячи, що творчий процес в будь-якому виді мистецтва відбувається саме завдяки взаємодії здібностей і методів різних мистецтв. Автор припускає, що між окремими мистецтвами та літературою поряд з естетичними існують і психологічні зв'язки. Причина цього, на думку, В. Дранкова, полягає в тому, що між різними видами мистецтва, після історичного розподілу останнього, і до сьогодні збереглося внутрішнє співвідношення, що виявляється саме у творчому процесі. Далі автор зазначає, "що на кожній фазі творчого процесу виникають ознаки творчих сил, що виявляють себе "задатками" здібностей до різних видів мистецтва і літератури. Прояснюється природа відомої закономірності творчих біографій видатних діячів мистецтв і літератури: багато хто з них досягли неабияких результатів в декількох видах мистецтва" [2, 133].

Повертаючись до постаті Е. Корнгольда, спробуємо класифікувати його здібності. До загальних ми віднесемо високу працьовитість, емоційність та пов'язану із нею високу чутливість сприймання подій та явищ навколишнього середовища, високу інтелектуальну активність та прагнення до пізнання і, пов'язану із ними, відмінну пам'ять та величезний обсяг знань, стійкість, усвідомлення інтересів та їхню широту, гнучкість, критичність та продуктивність мислення, незалежність від думки оточуючих та самостійність у постановці завдань, змагальність та почуття гумору. Не затримуючись докладно на розгляді факторів формування здібностей, таких як спадкові, соціальні та біологічні, про які говорять Л. Бочкарьов [1, 164], Ю. Кочкаров [3, 42, 249], В. Чудновський та В. Юркевич [8, 36], А. Шумілін [9, 47, 52] та ін., зазначимо лише, що деякі з наведених здібностей, такі як емоційність, інтелектуальна активність, висока пам'ять та почуття гумору, мають спадкову природу, однак при цьому варто наголосити, що без тренування та постійної роботи індивіда з їх вдосконалення будь-які здібності вщухають та навіть зникають.

Отже, ми бачимо, що найкращі результати у діяльності з'являються тоді, коли здібності взаємодіють між собою. Так, вроджена здатність швидко запам'ятовувати, поєднана з інтелектуальною активністю та усвідомленим прагненням до пізнання, дають величезний обсяг знань. Однак ще цікавіші результати та продукти діяльності обдарованої особистості з'являються тоді, коли співвідносяться загальні та спеціальні здібності. У випадку Е. Корнгольда йдеться про спеціальні музичні та математичні здібності. Ми припускаємо, що саме математичні здібності стали запорукою розвитку особливого, індивідуального відчуття ритму, який був характерною ознакою вже ранніх творів Е. Корнгольда і вважається однією з особливостей музичної мови композитора.

Перед тим, як перейти до розгляду музичних здібностей Е. Корнгольда, зазначимо, які фактори впливають саме на розвиток музичних здібностей особистості. Радянський мистецтвознавець Л. Бочкарьов у своїй статті "Проблеми психології музичних здібностей (шляхи та перспективи дослідження)" наводить слова зарубіжної дослідниці К. Левандовської, яка стверджує, що розвиток музичних здібностей залежить від тих самих факторів, що і розвиток загальних здібностей: "генетичних особливостей, впливу середовища, рівня інтелекту" [1, 155]. А. Шумілін також виокремлює таку важливу умову для розвитку здібностей, як "постійна наявність проблемних ситуацій, необхідність вирішення оригінальних завдань" [9, 47], стверджуючи, що саме проблемна ситуація стає поштовхом для розвитку та самонавчання. Знаходячись під дією різних факторів протягом усього життя, особистість, часто інтуїтивно, скеровує свою діяльність в певному напрямку, розвиваючи ті чи інші здібності. Ю. Кочкаров зазначає: "Здібності можуть проявлятися і розвиватися іноді під дією навіть негативних факторів, коли наявні при цьому вольові та інші якості, що дозволяють в комплексі розвиватися здібностям особистості всупереч негативним факторам, які взагалі-то на більшість людей діють згубно" [3, 92]. Також важливими умовами розвитку здібностей є діяльність, що викликана "власною пізнавальною потребою" [8, 36] та "задоволеність індивіда від цієї діяльності" [3, 58].

Якщо говорити про спеціальні музичні здібності, то, слідом за Б. Тепловим, Л. Бочкарьов відзначає наявність трьох основних складових у структурі музикальності, що має дуже високе значення в естетичному, моральному вихованні людини та розвитку її психологічної культури: "почуття ладу (перцептивного компоненту музичного слуху), здатність довільно користуватися слуховими уявленнями, відображаючими звуковисотний рух (репродуктивний компонент музичного слуху) і музично-ритмічні відчуття" [1, 157-158].

Дослідивши праці радянських (Т. Артем'єва, М. Блінова, А. Муха, О. Нежинський, Б. Теплов та ін.) і зарубіжних (К. Сішор, Д. Гілфорд та Л. Холмстром) теоретиків, Л. Бочкарьов застерігає знову-таки від категоричного відмежування здібностей, наголошуючи на тому, що ці здібності, "являючись спеціальними, необхідними для успішного оволодіння музичною діяльністю (на відміну від інших видів діяльності), в той самий час є "загальними" щодо всіх видів діяльності, що потребують, окрім музичності, спеціальних композиторських, виконавських (диригентські, інструментальні тощо) здібностей" [1, 164]. Ця теза демонструє шлях до розуміння природи та специфіки таланту Е. Корнгольда, що полягає у відносній легкості оволодіння такими видами діяльності, як виконавська, диригентська, композиторська, діяльність аранжувальника та автора-новатора у створенні та методиці запису саундтреків.

Якщо говорити про музичні здібності Е. Корнгольда, то вони були очевидні від початку. Розглядаючи їх стосовно структури музичальності, наведеної вище, можна стверджувати, що гармонійне поєднання усіх її компонентів було властиве хлопцеві з раннього віку. Вроджене почуття ладу виявлялося у здатності Е. Корнгольда транспортувати будь-який музичний епізод у кожній тональності, а згодом – у здатності імпровізувати; також здатність імпровізувати та створювати музику, втілюючи слухові уявлення у конкретних музичних знаках, стала можливою, завдяки наявності репродуктивного компоненту музичного слуху. Стосовно третьої складової, музично-ритмічних відчуттів, існує безліч цікавих згадок родичів Е. Корнгольда та колег, сутність яких зводиться до констатації факту вродженої здатності відображати та створювати складні ритмічні поєднання з раннього віку.

Які ще питання варто піднімати, вивчаючи та діагностуючи творчі здібності особистості? Радянський дослідник В. Ротенберг наголошує на тому, що безпосереднє відношення до оцінки здібностей до художньої творчості має "дитяче сприйняття" митця, тобто "вміння бачити предмет як такий, відразу зі всіх боків, коли сприйняття ще не підпорядковано тим законам, котрі перетворюють цей предмет в об'єкт аналізу, в щось таке, що можна детально пояснити, але що вже не можливо схопити цілком" [6, 203]. І саме ті особистості, які не втрачають здатність до дитячого сприймання і, як результат, до створення образного контексту, "виявляються науково і художньо обдарованими" [6, 203].

Якщо говорити про Е. Корнгольда, то ця риса також була притаманна йому протягом усього життя. Вона поєднувалася із щирістю у відношенні з оточуючими, що іноді межувала із наївністю, відкритістю, бажанням допомогти іншим, веселістю, почуттям гумору, про яке згадують сучасники та колеги композитора. Ці риси характеру митця сприяли тому, що він з легкістю знаходив спільну мову з людьми та заводив нові знайомства, його будинок завжди був осередком зустрічей видатних митців: композиторів, акторів, диригентів, художників, режисерів та ін. І, звичайно, вони також вплинули на становлення музичної індивідуальності митця та його музичну мову, що відзначається глибокою емоційністю, багатством та широтою образної сфери, які неможливі без здатності композитора сприймати предмети та явища у всій повноті та багатогранності.

Підводячи підсумок, зазначимо, що Е. Корнгольд був багатобічно розвинутою особистістю, чому сприяла, по-перше, наявність загальних та спеціальних здібностей, що мали вроджену та набуту природу; по-друге, постійна активна діяльність митця у різних сферах, що забезпечила подальший розвиток існуючих здібностей та появу нових здібностей і навичок, які, в свою чергу, стали гарантією інтелектуального, професійного та особистісного розвитку і становлення митця. Ми прийшли до висновку, що наявність багатьох загальних та спеціальних здібностей, з одного боку, створює сприятливі умови для багатобічного розвитку особистості, а з іншого – усвідомлення своїх інтересів, тяжіння до самореалізації у декількох сферах, важка праця, відкритість до нових ідей та готовність ставити і вирішувати нестандартні завдання, у свою чергу, сприяють розвиткові загальних та спеціальних (залежно від сфери реалізації) здібностей особистості, піднімаючи її до рівня обдарованості і талановитості.

Однак варто наголосити, що визначальним фактором завжди є не наявність багатьох здібностей, певні соціальні умови і сприятливе навколишнє середовище, а саме активність індивіда, зацікавлення певним видом діяльності та вміння і прагнення до тривалої, виснажливої праці. Саме про це пише В. Дранков: "наявність додаткових художніх здібностей ще не створює таланту" [2, 135].

Вивчаючи природу таланту Е. Корнгольда, ми розглянули важливе питання співіснування та співзалежності загальних та спеціальних здібностей, що мають безпосередній вплив на розвиток та становлення самого таланту. Ми привернули увагу до питання поєднання різних, або близьких за сферою діяльності здібностей у творчому процесі і продемонстрували на прикладі Е. Корнгольда продуктивність і природність цього явища.

Література

1. Бочкарев Л. Л. Проблемы психологии музыкальных способностей (пути и перспективы исследований) / Л. Л. Бочкарев // Художественное творчество. Вопросы комплексного изучения [отв. редактор Б. С. Мейлах] – Ленинград : Наука, 1983. – С. 151-165.
2. Дранков В. Л. Многогранность способностей как общий критерий художественного таланта / В. Л. Дранков // Художественное творчество. Вопросы комплексного изучения [отв. редактор Б. С. Мейлах]. – Л. : Наука, 1983. – С. 123-139.
3. Кочкаров Ю. С. Природа способностей / Юсуф Сеитович Кочкаров. – Ставрополь : Книжное издательство, 1980. – 256 с.

4. Кульчицька О. І. Біографічні і соціально-психологічні фактори розвитку творчої обдарованості / О. І. Кульчицька // Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень [за ред. В. О. Моляко, О. Л. Музики]. – Житомир : Вид-во Рута, 2006. – С. 269-288.
5. Моляко В. А. Психологические проблемы творческой одаренности / Валентин Алексеевич Моляко. – К., 1995. – 52 с.
6. Ротенберг В. С. Об общих предпосылках творчества / В. С. Ротенберг // Художественное творчество. Вопросы комплексного изучения [отв. редактор Б. С. Мейлах]. – Л. : Наука, 1983. – С. 201-203.
7. Теплов Б. М. Психология музыкальных способностей / Борис Михайлович Теплов. – Л. : Издательство АПН РСФСР, 1947. – 336 с.
8. Чудновский В. Э., Юркевич В. С. Одаренность: дар или испытание / Виль Эммануилович Чудновский, Виктория Соломоновна Юркевич. – М. : Знание, 1990. – 80 с.
9. Шумилин А. Т. Талант и творчество / А. Т. Шумилин // Формирование творческих способностей: сущность, условия, эффективность. Сборник научных трудов [редактор И. В. Зырянова]. – Свердловск, 1990. – С. 40-54.

References

1. Bochkarev L. L. Problemy psikhologii muzykalnykh sposobnostey (puti i perspektivy issledovaniy) / L. L. Bochkarev // Khudozhestvennoye tvorchestvo. Voprosy kompleksnogo izucheniya [otv. redaktor B. S. Meylakh] – Leningrad : Nauka, 1983 – S. 151-165.
2. Drankov V. L. Mnogogrannost sposobnostey kak obshchiy kriteriy khudozhestvennogo talanta / V. L. Drankov // Khudozhestvennoye tvorchestvo. Voprosy kompleksnogo izucheniya [otv. redaktor B. S. Meylakh]. – L. : Nauka, 1983. – S. 123-139.
3. Kochkarov Yu. S. Priroda sposobnostey / Yusuf Seitovich Kochkarov. – Stavropol : Knizhnoye izdatelstvo, 1980. – 256 s.
4. Kulchytska O. I. Biohrafichni i sotsialno-psykholohichni faktory rozvytku tvorchoi obdarovanosti / O. I. Kulchytska // Zdbnosti, tvorchist, obdarovanist: teoriia, metodyka, rezultaty doslidzhen [za red. V. O. Moliako, O. L. Muzyky]. – Zhytomyr : Vyd-vo Ruta, 2006. – S. 269-288.
5. Molyako V. A. Psikhologicheskiye problemy tvorcheskoy odarennosti / Valentin Alekseyevich Molyako. – K., 1995. – 52 s.
6. Rotenberg V. S. Ob obshchikh predposylkakh tvorchestva / V. S. Rotenberg // Khudozhestvennoye tvorchestvo. Voprosy kompleksnogo izucheniya [otv. redaktor B. S. Meylakh]. – L. : Nauka, 1983 – S. 201-203.
7. Teplov B. M. Psikhologiya muzykalnykh sposobnostey / Boris Mikhaylovich Teplov. – L. : Izdatelstvo APN RSFSR, 1947. – 336 s.
8. Chudnovskiy V. E., Yurkevich V. S. Odarennost: dar ili ispytaniye / Vil Emmanuilovich Chudnovskiy, Viktoriya Solomonovna Yurkevich. – M. : Znaniye, 1990. – 80 s.
9. Shumilin A. T. Talant i tvorchestvo / A. T. Shumilin // Formirovaniye tvorcheskikh sposobnostey: sushchnost, usloviya, effektivnost. Sbornik nauchnykh trudov [redaktor I. V. Zyryanova]. – Sverdlovsk, 1990. – S. 40-54.

Ляшенко Л. Л. "Общие" и "специальные" способности Э. Корнгольда: в контексте проблемы о природе таланта

В статье исследуются "общие" и "специальные" способности Э. Корнгольда в контексте проблемы природы таланта; анализируется вопрос взаимовлияния и развития способностей в структуре таланта; вопросы единства разных или близких способностей в творческом процессе на примере Э. Корнгольда.

Ключевые слова: "общие" и "специальные" способности, творческая личность, природа таланта, Э. Корнгольд.

Liashenko L. "General" and "special" capabilities of E. Korngold: in the context of problem of nature of talent

Erich Korngold is an austrian musician of first third of XX th century. From the 30th years his name closely relates with history of becoming of the Hollywood cinema, in particular, as one of authors of classic saundtrek. The works of such foreign theorists, as R. Hoffmann, N. Deryn, B. Carroll, H. Pollmann, A. Stollberg, M. Feurstein-Prasser and other, and also the articles of T. Dixon, R. Kingston, D. Raksin, D. Thomas, A. Frey but other are devoted to personality of composer.

To the phenomenon "talent", to nature of talent, gift, genius the works of many researchers of different generations of both foreign (I. Kant, G. Gegel, F. Galton, Ch. Lombrozo, Z. Freud, but other) and Russian (S. Rubinstein, B. Teplov, O. Zaporozhets, D. Bogoyavlenska but other) and Ukrainian (M. Goncharenko, O. Kulchicka, V. Molyako but other) are devoted, however to the nature of talent of E. Korngold it is not devoted the independent research.

Today there are exist lots of sites with information about E. Korngold, works of the composer are sounding, and these facts testifies about the value of music of austrian artist. However any talent is formed by capabilities. To the question of research and analysis of capabilities in the context of nature of talent, as marked already, hundreds of the articles and works are devoted. The figure of E. Korngold offer the wide field for research of coexistence and development of capabilities, that is uttery important for development of modern culturological science and indicates on actuality of selected theme.

Not staying too long on the question of classification of capabilities, we will mark only, that, right after soviet researchers (K. Marks, B. Teplov, S. Rubinstein but other), modern authors (O. Kulchicka, V. Molyako V. Chudnovskiy but other) distribute capabilities on "general" and "special". Separate interest in general and for our research in particular has a question, so to say, coexistence of different capabilities. Studying this question, we found confirmation of our thesis.

Thus, V. Drankov insists, that at diagnostic of talent, researchers were not limited by the appraisal of possibilities only of the "special" capabilities, but also took into account a level and potential of "general" capabilities. Lighting up the mechanism of interaction of capabilities in the structure of talent, a researcher asserts that just "multilateral development of talent in a few types of art creates the most auspicious conditions for creation of his creative possibilities" [2, c. 139]. And as a result of development of additional capabilities both, "general" and "special" capabilities acquire many-sided creative signs.

Going back to the figure of E. Korngold, we will make attempt classify his capabilities. To "general" we will take high hard-workiness, emotionality; high intellectual activity and aspiring to cognition, excellent memory and enormous size of knowledges; firmness of interests and their breadth; flexibility, criticism and productivity of thought; independence in raising of tasks; sense of humour. Not staying too long thoroughly on consideration of factors of forming of capabilities, we will mark only, that some of the denoted capabilities, have the inherited nature, however here it costs to mark that without training and permanent work of individual on self-perfection any capabilities calm down. So, we see that the best results in activity appear, when capabilities co-operate with each other, especially when "general" and "special" capabilities are correlated. In the case of E. Korngold the question is about the "special" musical and mathematical capabilities. We assume that exactly mathematical capabilities became the mortgage of development of the special, individual feeling of rhythm which was a characteristic sign already in early works of E. Korngold. If to talk about the "special" musical capabilities, we will bring words over L. Bochkarev, which notices: "appearing the "special", necessary for a successful capture of musical activity <...>, in that time those capabilities are "general" in relation to all types of activity, which require, except for musicalness, special composer's, performer's (conductor, instrumental and other) capabilities" [1, с. 164].

This thesis demonstrates a way to understanding of nature and specific of talent of E. Korngold, that consists in comparative lightness of capture by different kinds of musical activity. Thus, on the example of austrian composer we see, that direction of activity of the gifted personality in a few directions from early age and a presence of basic traits of character, intellect and emotionality, are the mortgage of creative successes.

Key words: "general" and "special" capabilities, creative personality, nature of talent, E. Korngold.

УДК 659.1:008 (477)

Богдана Сергіївна Матвійчук
здобувач

РЕКЛАМА ЯК ТРАНСКУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН: УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД ОПРАЦЮВАННЯ ПРОБЛЕМИ

У статті аналізуються праці сучасних зарубіжних та вітчизняних теоретиків, присвячені проблемі реклами. Реклама розглядається як транскультурний феномен, розкриваються особливості вітчизняної реклами, доводиться важливість значення реклами в сучасній культурі.

Ключові слова: реклама, транскультурний феномен, реклама в Україні.

Розвиток країни визначається за багатьма ознаками, зокрема територіальним положенням, розміром накопиченого капіталу, але одне з перших місць посідає якість комунікацій. Форми і види комунікацій є різноманітними: конференції, виставки, презентації, інтерв'ю, переговори, суперечки та ін., серед яких, безумовно, знаходиться реклама. Ми спробуємо теоретично узагальнити існуючий досвід українських науковців та практиків щодо проблем вітчизняної реклами.

Взагалі реклама як така – це багатоплановий соціокультурний феномен, що впливає на всі сфери людської життєдіяльності, а тому його вивчення дозволяє значно розширити уявлення про ті чи інші особливості суспільства, в рамках яких реклама існує і функціонує, адже реклама впроваджує стереотипи мислення і поведінки, формує нові матеріальні потреби і ціннісні установки, створюючи певну символічну реальність. Реклама – транскультурний феномен й у транскультурному просторі успішно функціонує.

Термін "транскультурний" (від англ. transcultural art – надкультурне мистецтво) вперше використовується в англомовній літературі кубинським антропологом Ф. Ортісом у 1947 р., щоб описати феномен злиття мистецтв різних країн. Транскультурність показує не перехід однієї культури в іншу або підпорядкування слабших сильнішим (наприклад, іспанська колонізація корінних народів Куби), а в першу чергу – на унікальності і автентичності кожної з культур. Йдеться про збагачення світової культури новими досягненнями та технологіями. На загальному рівні звертається увага на міжрасові шлюби, національні та етнічні організації в інших країнах [2, 306].

Безумовно, одним із найвпливовіших транскультурних проявів є реклама, адже саме в рекламі можна побачити відбиття "інтегральної свідомості", цілісність складових (наукових, художніх, політичних та ін.), які співіснують разом, між ними виникає діалог. Реклама використовує будь-які образотворчі засоби та художні прийоми, які стають зрозумілими для всього людства.

Як явище культури реклама стала предметом наукового дослідження лише у ХХ ст. Як сфера, якою цікавилися переважно суспільно-економічні науки, вона тлумачилася як найважливіший елемент виробництва і споживання. Існуючі наукові дослідження реклами спрямовані насамперед на розкриття механізмів впливу рекламних повідомлень на адресата задля маніпулювання суспільною думкою: Л. Бернетт (чиказька школа), Дж. Геллап (система досліджень суспільної думки), А. Ласкер (політична реклама), Д. Огілві (поняття "огілівізм"), О. Феофанов (російська школа). Дослідники рекламної справи намагалися розкрити особливості ринкових цілей маркетингу, що було широко представлено в працях К. Бове і У. Аренса, Ф. Котлера, а згодом і у працях російських та українських теоретиків Л. Васильєвої, Ф. Панкратова, В. Учонової.